

● Szeged peremén (5.)

Nincsen Szőreg rózsza nélkül

A novemberi hidegben már csak a bátrabb szőregiek kerekednek végig a Szerb utcán. (Fotó: Schmidt Andrea)

Ha valaki a Temesvári körutat elhagyva Makó felé autózik, aligha gondol arra, hol is köszönt el Szegedtől, s mikor illő kalapot lengetnie a szőregieknek. A híres-neves kertészfalu ugyanis olyan szorosan összenőtt már a várossal, hogy tőle csak a Kamaratöltés választja el. Ettől persze még nem kell úgy hinnünk, a szegedi polgár azt is tudja, milyen gondok nyomasztják, s milyen tervek foglalkoztatják a város legkeletibb területén élőket. Ezért is kérünk fel neves szőregieket – Péter László tanár urat, Tóth Csaba városi szenátort, Fojta Jánost, a Szőregi Virág-Dísznövény Áfész elnökét, és Dobos János iskolaigazgatót –, hogy a „Szeged peremén” című sorozatunkat segítve, álljanak mellénk a képzeletbeli vászon elé, s fessük meg együtt Szőreg 1997-es tájképet.

Persze mit ér e piktúra, ha nem tudunk arról semmit, milyen munkával alapozták meg Szőreg rég elhalt generációi a ma már 5 ezer 832 lakosú település ezredvégi életét. Am Péter László társaságában nem kell attól tartanunk, hogy tudatlanok maradjunk. A kiváló helytörténész az első kérésre kibővíti ismereteinek zsákját, s most szedjük össze együtt az abból kipotyogt információt. Ezek szerint már egy 1029-es eseményhez kapcsolódva megemlíti a Csánád legenda Szőreg nevét – e falu közelében harcolt Ajtony serege Csánád vítézeivel. Hasonlóan fontos esemény: 1247-ben Leontius szőregi apát iktatta be a szegedi polgárokat Tápé birtokába. A törökidő idején Szőreg sem kerülhette el a nagy pusztítás, s ez idő tájt költöztek e vidékre a szerb telepesek. Ki a török elől menekülve, ki éppen a török seregekkel együtt. S belőlük, valamint a szegedi Alsóvárosból kitelepülőkből, no, meg az észak-magyarországi hegyvidékről érkezőkből alakult aztán ki a szőregi polgárság. A Mendebaba, vagy netán a Hegyközi név e régmúlta utal. Újabb kori magyar történelmünkben a szőregi csata, mint az 1848-49-es szabadságharc egyik utolsó ütközete vált nevezetessé, amiről – bízzunk benne! – minden magyar gyermek is hallott már. Azt viszont sokkal kevesebben tudják, hogy az I. világháború után, egészen pontosan 1918. november 20-tól 1921. augusztus 20-ig szerb megszállás alatt állt e terület, s attól lehetett tartani, hogy elcsatolják Magyarországtól. Szerencsére nem ez történt, így Móra Ferenc már a huszas években végezhetette a környéken nevezetes ásatásait, s magyarországi faluként gyarapodhatott Szőreg, immáron a messze földön híres kertészfamiáinak köszönhetően.

● Vajon miként alakult Szőreg Szegedhez fűződő kapcsolata? – faggattuk Péter Lászlót.

– Úgy szoktam én mondani, hogy vésterhes időkben a Szeged környéki kis falvak népe, mint kicsirkék a biztonságot nyújtó kotlós alá, igyekeztek Szeged védelmébe. Ez igaz Szőregre is. S bár az évszázadok során soha nem volt a város része, hiszen más megyékhez

is tartozott, azért összekötötte a piac, a kórház, az iskola-rendszer. Hogy mást ne mondjak, 1938 óta helyi beszállításnak számít, ha valaki Szegedről hívja szőregi ismerősét, míg 1925 óta szállítja Szőregre az utasokat a busz Szeged városi tarifával. Ennek ellenére nem sokan fogadták örömmel, amikor 1973-ban Szegedhez csatolták Szőreg, hiszen féltették önállóságukat. Szőreg képviselőjének sem a tanácsi, sem mai államigazgatási rend szerint nem lehetett, illetve lehetett volna az utca legalsó végén az utcának legalább 80 százaléka vállaltja, hogy rácsatlakoztatja telkét a rendszerre. Most éppen a köz véleményét kutatjuk ezügyben. De azt kérdeznem kell, mert mindenki úgyis rábólintana: már nagyon elkélne Szőregben egy olyan közösségi ház, amelyik földszintjén mondjuk a kereskedők, az iparosok kapnának helyet, míg emeleti teremt kultúrális célokra tudnánk hasznosítani. Persze azzal is tisztában vagyunk, mi szőregiek, hogy ehhez rengeteg pénzre lenne szükségünk, ám a város igazán nem mondható

Erdekes gondolat ez, de a reformra alighanem még várhatunk egy pár évet. Addig pedig egyetlen szenátori hely jut Szőregnek, amit jelenleg Tóth Csaba tölt be. Tőle kérdeztük hát:

● Milyen gondok feszítik jelenleg a választókörzetében élőket, s kap-e elég pénzt Ön ahhoz, hogy ne csak szép szóval, de beruházásokkal is orvosolja a panaszokat?

– Képviselői alapból évente 10 millió forintot tudok fordítani a szőregi közállapotok javítására, ám ez vajmi kevésre elegendő. Épült ugyan néhány útra új burkolat, de ez nem segített, hogy szinte minden közintézményünk száz évnél is öregebb épületben működik, hogy Újszegedről, de még a Belvárosból is sokan Szőregre pakolják le szemüket illegálisan, hogy aládúcolt óvodába viszik a szülőket

gyermeküket, s hogy Szőreg az egyetlen olyan külterület Szegednek, ahol fél méter szennyvízelvezető csatorna sincs. Lenne tehát mire költeni a pénzt, de egyelőre csak az tűnik biztosnak, hogy az újszegedi főgyűjtő megépítését követően éppen a csatornahálózat fejlesztésében történik komolyabb változás. A kiviteli tervek elkészültek, de e nagyszabású csak akkor van létjogosultsága, ha a gerincezeték megépítését követően az utcák lakóinak legalább 80 százaléka vállaltja, hogy rácsatlakoztatja telkét a rendszerre. Most éppen a köz véleményét kutatjuk ezügyben. De azt kérdeznem kell, mert mindenki úgyis rábólintana: már nagyon elkélne Szőregben egy olyan közösségi ház, amelyik földszintjén mondjuk a kereskedők, az iparosok kapnának helyet, míg emeleti teremt kultúrális célokra tudnánk hasznosítani. Persze azzal is tisztában vagyunk, mi szőregiek, hogy ehhez rengeteg pénzre lenne szükségünk, ám a város igazán nem mondható

gazdagnak – foglalta össze Szőreg reményeit Tóth Csaba. Ezen kár is lenne vitázni – tehetjük hozzá. De vajon mennyire gazdag Szőreg polgársága? – Soha nem mondhatta el magáról a falu, hogy túl sok nagyon tehetős ember élt volna benne – kaptunk ismét értékes helytörténeti adalékokat Péter Lászlótól. – Az itt élők mindig is erősen kötődtek a mezőgazdasághoz, majd földnélküli szellemként az újszegedi gazdánál dolgozva lesték el a kertészkedés fortélyait, s a múlt század végétől már nagy fejlődésnek indult Szőregben ez a mesterség. Korábban dolgoztak még dohányföldeken is a szőregiek, ám ez már csak emlék. Mint ahogy az egykori ipar, a téglagyárak, a malom, vagy a petróleumgyár is. Ami viszont ma is élő gyakorlat: a szőregiek bejárnak Szegedre dolgozni. Régebben a ládagyár, az újszegedi kendergyár adott leginkább munkát a szőregieknek, ma pedig már sok, kisebb-nagyobb vállalkozás.

A szőregi kertészek sokat mesélhetnének arról, mennyi munka szükséges ahhoz, hogy messzi földekre utazhasson a rózsza...

Míg Péter László a múlt képeit vázolta föl, Fojta János, a Szőregi Virág-Dísznövény Áfész elnöke már a mai kertészfalu sikeréről számolhatott be. Mert igazi sikertörténet az, aminek eredményeként cégük 280 millió forintos export árbevétel tudott elérni az idén, s emellett százmillió forint értékű árunak találtak hazai piacot.

– Hogy mást ne mondjak – két és félmillió rózsátvet szállítottunk megrendelőinknek, s ezer tagunk kiváló munkáját dicséri, hogy Németországban éppúgy kezdtek a szőregi kertészekből kikerült növény, mint mondjuk Hollandiában, Franciaországban, vagy Ausztriában.

● Azt híhetné az ember, hogy ilyen külkapcsolatok mellett csak úgy dől a pénz a szőregi családokhoz...

– Ha így lenne, most egymás mellett állnánk itt a szebbnél szebb paloták, meg a Mercedesek a házak előtt, de ilyen bizony mifelénk nem látni. Az az igazság, hogy rendkívül megnöve-

kedtek a termelés költségei, s mivel annyira elszabadultak az energia árak, van aki már nem is tudja befűteni a fóliát. Korábban sem volt túlságosan nagy jövedelmezőség a virágkertészet, de mára már többszörösét kell előállítani egy kisgazdaságban ahhoz, hogy el is tartsa a családot. Így aztán nálunk is igaz lett: a gazdagabbak még tehetősebbé válnak, míg sok kistermelőnek más megélhetés után kell néznie, mert nem bírja a piaci versenyt.

● Gondolom, nem csak a virágból lehet Szőregben megélni...

– Négy-ötszáz taggal dolgozik itt a Tisza-Maros Szög Szövetkezet – ipari növényekkel, állattartással foglalkoznak. Ám a tagság zöme már a nyugdíjasokból kerül ki. Sajnos azt meg nem tapasztaljuk, hogy komolyabb tőkével rendelkező befektető környékeznék meg a falut.

– Így aztán nem is tudom, mihez kezdenének a szőregiek, ha a virágüzlet tönkremenne. Bár, mint mondtam, a jelek éppenséggel nem erre vallanak. Országosan is egyedülálló az az eredmény, amit az idén el tudtunk érni – mondta Fojta János.

● Munka, bevétel tehát van, de komfortosabb lett-e mára a falu? – kérdeztem a városi szenátort, a helytörténészt, a gazdasági szakembert egyszerűen.

Péter László szerint Szőregnél komfortosabb település már nem is létezik, hiszen ha az ember úgy akarja, akkor városi polgár – mindössze 7 perc kell ahhoz, hogy busszal elkocsikázzon a Széchenyi térig... Ha meg arra támad kedve, élvezheti a csöndes falu minden előnyét. Tóth Csaba és Fojta János is egyetértett ezzel, ám belőlük már előbújtak a panaszok is. Ismét szóltak egy közösségi ház fontosságáról, mert a városi szintű szolgáltatások hiányát joggal kifogásolják a Szőregi élők. A ma felnövekvő nemzedék már sokkal igényesebb, s a Szegedről kiköltözők – s bi-

zony számuk nem csekély... – sem mond le szívesen arról, hogy helyben reparálja a cipőt, a ruhát a mester. S ha éppenséggel tisztítószalonba akarják vinni a kabátot, azt se kelljen Szegedig buzsztatni.

Ifjabb generációt említettek a neves szőregiek. A falu diákságának egyik nevelője Dobos János iskolaigazgató úr pedig már részletekkel is szolgált arról, jelent-e hátrányt, ha valaki a város peremén, s nem Széchenyi tér közelében koptatja a padot?

– A szőregi általánosba pár éve még 350 gyerek járt, most tanulói létszámunk csak 270. Nekik viszont egy olyan középületben tudunk helyet adni, ami 1981-ben épült, s ma is rendelkezik minden feltétellel ahhoz, hogy a kor követelményeinek megfelelő tudást elsajátíthassák a nebulók. Az általános tantárgyak mellett például kertészkedésre is oktatjuk a kicsiket, s megismerkedhetnek nálunk a vállalkozások rejtelmeivel is. Diákok üzemeltetik az iskolai büfét, s elmondhatom: sokkal eredményesebbek, mint azok a vállalkozók, akik korábban dolgoztak ott. De említettem az Internetet, amivel már rendelkezik a szőregi iskola, vagy sóbarlangunkat, ahol gyógyulhat a légzőszervi betegségekben szenvedő gyerek, de hasznos az egészséges diákok számára is. Ezt utóbbit például 300 ezer forintos költséggel építettük, amelyből 200 ezret a Népjóléti Minisztérium biztosított, 100 ezret pedig a Szőreg Állapítványtól kaptunk. Most e barlangban rendszeresen tartunk órákat, s a diákok is büszkéek arra, hogy ilyen létesítmény a közelben egyetlen más iskolában sem található. Mivel a szülők is szívesen támogatják intézményünket, elmondhatom: semmilyen hátrányt nem szenved az, aki nálunk járja ki a nyolc osztály, s nem valamelyik belvárosi iskolában – hallhattuk Dobos igazgató úrtól.

S hogy mennyire bizakodóak beszélgetőpartnereim, ha az új évezredre készülődő Szőreg kilátásairól faggatózom?

Kívétel nélkül szép jövőt remélnék a településnek. Péter László pedig így fogalmazott: csakis optimistán lehet tervezni Szőreg jövőjét, hiszen az itt élő emberek mindig is szorgos, kitartó, leleményes polgárok voltak. De hogy még jobban kibontakoztathassák ötleteiket, szükség lenne arra a nagyobb önállóságra, amit a már említett városi megyei rendszer tudna megadni – nem csak a szőregi, hanem minden, Szegedhez kapcsolt település számára.

Vagyis még egyszer hangsúlyozva: nagyobb önállóságot a helyi gondok megoldásában, s ehhez több pénzt megtartani a Szőregben befolyt adókból.

Amikor egy Szőregről elszármazott ismerősömnek említettem Péter László javaslatát, ilyen reagálást kaptam válaszul:

– Hogy ebből a tervből mi valósul meg egyszer, ma még nehéz lenne megmondani. De egy biztos: Szőreg a mai közigazgatási rendszerben is joggal várja el, hogy ne aládúcolt óvodába járjanak a kicsik, meg csatorna is épüljön már végre az utcánkban. Vagy rosszul mondom?

Őnök szerint erre mit kellett volna válaszolnom...?